

LA VOLTA AL
ROCK A 33
REVOLUCIONS

RAMON
MORENO

Calligraf

**La volta al Rock
a 33 revolucions**

Ramon Moreno

Edicions Cal·lígraf
Figueres, 2016

Primera edició —
novembre 2016

La publicació d'aquesta
obra ha rebut el suport
de la Diputació de Girona.

Diputació de Girona

Publicació

Edicions Cal·lígraf, SL
Monturiol, 2, 1er 1a
17600 Figueres
Tel. (0034) 615 261 764
www.edicionscalligraf.com
info@edicionscalligraf.com

Disseny de la col·lecció

i maquetació

Jaime Vicente

Imatge de coberta

Jaime Vicente

Impressió

DC PLUS, Serveis Editorials

ISBN

978-84-946064-0-3

Dipòsit legal

GI-1513-2016

© del text

Ramon Moreno

© del pròleg

Xavier Castellón

© de la imatge de coberta

Jaime Vicente

© d'aquesta edició

Edicions Cal·lígraf, SL

*Queda rigorosament prohibida,
sense l'autorització per escrit
dels titulars del copyright,
la reproducció parcial o total
d'aquesta obra per qualsevol
mitjà o procediment,
incloent-hi la reprografia
i el tractament informàtic.*

Taula

PRÒLEG	13
INTRODUCCIÓ	21
ELS ANYS CINQUANTA	27
Elvis Presley, <i>Elvis Presley</i>	33
Chuck Berry, <i>Chuck Berry Is On Top</i>	43
ELS ANYS SEIXANTA	51
The Who, <i>The Who Sings My Generation</i>	57
Bob Dylan, <i>Blonde On Blonde</i>	65
The Beach Boys, <i>Pet Sounds</i>	73
The Doors, <i>The Doors</i>	85
The Velvet Underground, <i>The Velvet Underground And Nico</i>	95
The Beatles, Sgt. <i>Pepper's Lonely Hearts Club Band</i>	105
Jimi Hendrix, <i>Are You Experienced?</i>	115

ELS ANYS SETANTA	125
Led Zeppelin, <i>Led Zeppelin IV</i>	131
Marvin Gaye, <i>What's Going On</i>	139
The Rolling Stones,	
<i>Exile On Main Street</i>	147
Lou Reed, <i>Transformer</i>	157
Pink Floyd,	
<i>The Dark Side Of The Moon</i>	165
Bruce Springsteen, <i>Born To Run</i>	173
Ramones, <i>Ramones</i>	181
Sex Pistols, <i>Never Mind The Bollocks</i>	
<i>Here's The Sex Pistols</i>	189
The Clash, <i>London Calling</i>	201
ELS ANYS VUITANTA	209
The Smiths, <i>The Queen Is Dead</i>	217
Prince, <i>Sign O'The Times</i>	227
Pixies, <i>Doolittle</i>	235
ELS ANYS NORANTA	243
Nirvana, <i>Nevermind</i>	249
Radiohead, <i>OK Computer</i>	259
EL SEGLE XXI	267
The Strokes, <i>Is This It</i>	275
Björk, <i>Verpertine</i>	281
REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	289

PRÒLEG

Aquesta música que tant ens agrada

En els últims anys, gairebé en paral·lel a la gran crisi de la indústria discogràfica, s'ha produït un altre fenomen de signe absolutament contrari que ens dona una mica d'esperança: les llibreries s'han omplert de llibres sobre música pop i rock en un sentit ampli, i això inclou biografies, autobiografies i hagiografies de músics i grups, volums més o menys rigorosos que analitzen moviments i escenes concretes, publicacions curosament editades en paper setinat amb un ampli desplegament gràfic per enlluernar els fans que ho volen tot dels seus ídols, també alguna història del rock perquè sempre convé mirar una mica enrere i veure d'on venim. Sovint es tracta de traduccions dels originals anglesos i americans, que en definitiva són els inventors d'aquesta història, tot i que cada vegada hi ha més producció pròpia, que en aquest cas vol dir d'àmbit estatal i, per raons d'autoria o de mercat, en castellà. Encara ara és difícil trobar llibres sobre música popular en català, almenys que no parlin de fenò-

mens i músics autòctons. En aquest sentit, *La volta al Rock a 33 revolucions* de Ramon Moreno ja és, de partida, una aportació interessant: una cronologia de la cultura rock, més que no pas del rock com a estil, feta a partir d'una selecció personal però perfectament argumentada de vint-i-cinc discos claus que ajuden a reconstruir el fil evolutiu d'aquesta música bastarda que tant ens agrada, des dels anys cinquanta del segle xx fins ja entrat el segle XXI.

Els vint-i-cinc discos triats per Moreno són en aquest llibre més que una excusa per parlar dels seus autors o del context històric, cultural i musical en què van néixer. Els discos són, en realitat, els grans protagonistes d'aquesta història de la música rock escrita amb voluntat divulgativa, i m'agrada que sigui així, perquè tant el meu amic Ramon com jo estimem els discos, aquests objectes (no importa de quin material estiguin fets o amb quina tecnologia, però millor que siguin objectes «físics» que no quedin oblidats en el racó d'un disc dur o en un núvol) actualment tan menyspreats per la majoria de la gent, inclosos uns quants músics sense una gran perspectiva de futur que semblen donar molt poc valor a la seva pròpia obra i al·leguen que ja en fan prou amb els concerts i alguns vídeos a Youtube. M'agradaria saber com haurien arribat fins aquí sense haver escoltat abans uns quants d'aquests vint-i-cinc discos. I si no han fet, que es dediquin a una altra cosa.

M'agrada pensar que la majoria dels discos que apareixen ressenyats en aquest llibre són obres úniques, creades pels seus autors amb la consciència de

construir alguna cosa més que un producte de consum ràpid i massiu (a pesar del títol explícit del sempre irònic però clarivident Frank Zappa: *We're Only In It For The Money*), i que van néixer amb un determinat format, l'elapé de 33 RPM amb dues cares i una durada màxima determinada, per una combinació d'avenços tecnològics i interessos empresarials, però exactament el mateix es podria dir del llibre tal com el va «inventar» Gutenberg, i el llibre encara és un dels pilars de la cultura universal, mentre que el disc ha acabat convertint-se en una excusa argumental per intentar vendre cançons des de les plataformes digitals a 0,99 euros. Amb el llibre de Ramon Moreno i un tocadiscos o un reproductor de CD (o amb Spotify: no cal ser puristes) es pot redescobrir tot un món escoltant aquests vint-i-cinc discos amb atenció mentre llegim en quines circumstàncies van néixer. I potser així acabarem entenent, finalment, que tota aquesta música meravellosa forma part de nosaltres i que, per si algú ho dubtava, el rock & roll està aquí per quedar-se.

XAVIER CASTILLÓN

Periodista

“Crèiem en el mite de que la música
tenia el poder de canviar la vida de la gent”

STANLEY BOOTH

INTRODUCCIÓ

El rock, entès en sentit ampli, és la música popular del nostre temps. De manera potser inimaginable per a aquells músics que van donar nom al gènere a principi dels anys cinquanta del segle xx, la música rock ha acabat formant part de les nostres vides de manera total. El rock, a través de les seves cançons, dels seus discos, ha reflectit sentiments d'amor, de ràbia, de rebel·lia, d'inquietud, de festa... Ho ha fet a l'abric d'una senzilla guitarra o d'un so més complex treballat durament en un estudi d'enregistrament.

Realment costaria definir amb paràmetres científics què és el rock and roll. El rock és el cantautor tímid que ens deia que la resposta es troba en el vent; són quatre nois de Liverpool que van conquerir el món a ritme *yeah yeah*; és un guitarrista negre esquerrà de mans àgils però que tocava, segur, amb el cor; és un cantautor canadenc que, tendrament, ens explica la història de la Suzanne; és un grup amb nom de fluid rosa que trencava murs amb el seu so enorme

i megalòman; és el Major Tom fent voltes per l'espai; és un negre jamaicà que canta a l'amor i la reconciliació i, encara, a la revolta sota un núvol de marihuana; és una colla de marrecs de Nova York capaços de dir coses en cançons de poc més d'un minut, mentre un altre músic de la ciutat es movia pel costat salvatge de la vida; i una altra colla de descreguts londinencs que apel·lava a l'anarquia... Com deien aquells, només és rock and roll, però ens agrada!

La música rock ha estat, i és, important per a molta gent. El rock ha estat la banda sonora de moltes trajectòries vitals i encara avui dia pot sorprendre veure flors de manera permanent a la tomba de Jim Morrison a París o a persones aparentment «serioses» intercanviant amb delit algun objecte del seu músic favorit. Els Beatles van publicar 13 elapés oficials en la seva curta trajectòria com a grup, però hi ha fans que n'acumulen unes quantes desenes de milers entre elapés, singles, *bootlegs*, etc. I el mateix passa amb altres noms il·lustres de la història de la música rock. Quants grups no es creen de manera continuada per joves inquiets amb el somni d'esdevenir algú famós, una referència musical, algú a imitar?

Al llarg de la història es deuen haver editat una quantitat inabastable de discos de rock. Com escollir els millors, o els que en són una referència? Realment no és la intenció d'aquest llibre establir un cànon dels millors discos de la història. En primer lloc perquè intentar reduir-ho tot plegat a només vint-i-cinc discos seria una ridícula. I també perquè, en realitat, cadascú de nosaltres té la seva pròpia llista dels mi-

llors, que ha anat conformant amb diferents criteris. El principal, allò que ens agrada, o ens ha emocionat o... qui sap què en realitat.

La voluntat de la relació que segueix és la de fer un repàs de la història de la música rock a través de vint-i-cinc discos que en el seu moment van destacar, van influir, van aportar alguna cosa a l'esdevenir de la música. Els discos i els seus autors, músics o grups, que els van crear i que van voler transmetre alguna cosa a través d'aquelles cançons. S'ha volgut explicar el procés creatiu dels diferents discos relacionats, com es van enregistrar els temes, la importància de les lletres i les portades. Tot plegat, és clar, en el cas que hi hagi alguna història per explicar. El rock no respon a criteris científics ni de treball. Alguns discos esdevenen referències indiscutibles sense tenir massa història al darrere. El rock és espontaneïtat, frescor, improvisació, comunió entre el músic i els seus seguidors.

La llista que segueix s'ha confeccionat exclusivament en base al criteri de l'autor, el meu criteri. Evidentment en cadascú de nosaltres hi pot haver una llista diferent i alternativa. El rock, que quedi clar, són molts més discos que aquests cinquanta triats.

Llarga vida al rock and roll, *hey ho, lets go!*

RAMON MORENO

L'Estartit

juliol de 2016

ELS ANYS
CINQUANTA

El rock té una data de naixement certament imprecisa però que cal situar als primers anys de la dècada dels cinquanta del segle xx. S'ha establert la data del 12 d'abril de 1954, dia de l'enregistrament del tema «Rock Around the Clock» per part de Bill Haley com el moment de l'inici de tot plegat. El rock and roll és un punt de confluència de diferents estils musicals, bàsicament el country & western blanc i el blues i el rhythm & blues negre amb algunes pinzellades de gospel. Elvis Presley seria el primer heroi universal de la nova cultura, però n'hi hauria molts més, blancs i negres, per a una música que es convertiria en un llenguatge universal més enllà de colors, races i creences: Chuck Berry, Jerry Lee Lewis, Carl Perkins, Little Richard, Bo Diddley i un llarguíssim etcètera.

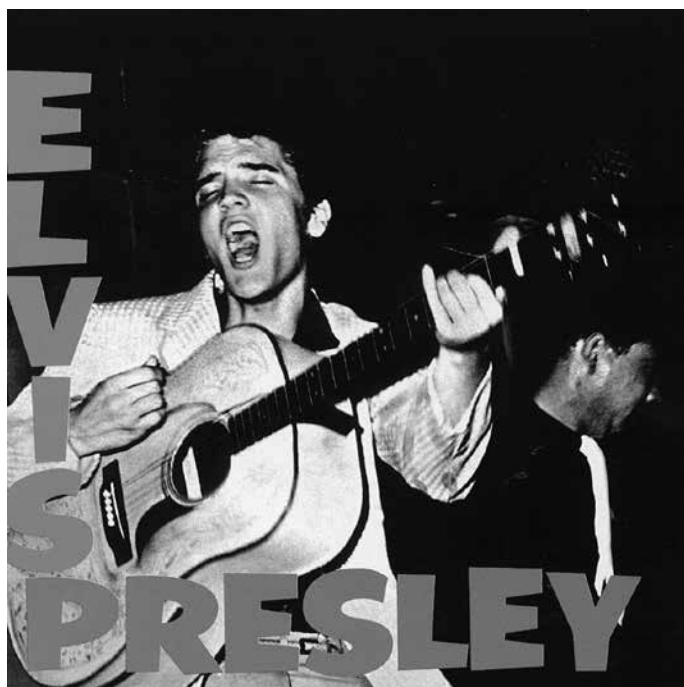
L'Amèrica dels anys cinquanta, tot recuperant-se dels estralls de la segona gran guerra, va generar una nova classe social: els joves que iniciaven una nova era amb identitat pròpia, amb recursos econòmics, amb

l'alegria per viure dels que no havien patit directament les misèries del conflicte, amb ganes de trencar amb els lligams paterns i la típica rebel·lió juvenil que es manifestava en la passió per una nova música, la roba, les pel·lícules, el ball, una educació més liberal... L'impacte d'Elvis Presley en la nova generació va ser espectacular, tot i que aquella música que naixia rebel aviat va ser domesticada pel sistema. Així, amb el anys, la indústria musical i les seves derivacions, es convertiria en un dels principals motors econòmics dels Estats Units i el món sencer.

A la dècada dels cinquanta el món treballava per recuperar l'estabilitat, però els conflictes regionals es continuaven succeint sense treva. La dècada començà amb la guerra de Corea i acabà amb la revolució cubana, amb la qual Fidel Castro i Che Guevara alliberaren l'illa de Cuba de la dictadura de Fulgencio Batista. Mentre el món anava camí de dividir-se en dues meitats antagòniques, a Hongria una revolta popular, l'any 1956, s'enfrontà en va a l'ocupació de les tropes soviètiques, que continuaven imposant el seu model dictatorial als països del voltant. A Europa, però, es treballava amb vocació per un futur millor i en pau i es creava el Mercat Comú Europeu (1957). Dues grans gestes marquen el desig de superació de la humanitat: l'any 1953 Edmon Hillary i el seu xerpa Tenzing Norgay arribaven al cim de la muntanya més alta de la Terra, l'Everest, i quatre anys més tard l'URSS llançà el primer satèl·lit artificial. Semblava que no hi havia impossibles. La indústria del cinema de Hollywood es va convertir en una gran i universal fàbrica

de somnis i creà unes noves icones populars a escala planetària, una de les quals, James Dean, morí de manera tràgica l'any 1955.

A França els *chansonniers* i a Itàlia els cantants melòdics. Dels Estats Units arriba el rock and roll. El món comença a canviar de ritme...

Elvis Presley
Elvis Presley (1956)

Blue Suede Shoes / I'm Counting on You / I Got a Woman / One Sided Love Affair / I Love You Because / Just Because / Tutti Frutti / Tryin' to Get to You / I'm Gonna Sit Right Down and Cry (Over You) / I'll Never Let You Go (Little Darlin') / Blue Moon / Money Honey

Una bomba. Una autèntica explosió de vitalitat i força. Música en estat pur. Això és el que va significar l'aparició del primer treball d'Elvis Presley amb la discogràfica RCA, una de les grans del negoci musical americà.

No havien passat ni tres anys des que un jove alt i ben plantat anomenat Elvis Aaron Presley va anar, el 1953, als estudis Sun Records de Memphis. Volia gravar un parell de cançons en format single per regalar a la seva mare, Gladys. Aquest era un dels serveis que ofería l'estudi d'enregistrament que Sam Phillips havia creat a principi de la dècada dels cinquanta. La possibilitat d'enregistrar discos de dues cançons de manera ràpida per a la gent del carrer era una manera de completar el capítol d'ingressos del segell, que editava de manera professional bàsicament músics negres de blues, gent com B. B. King, Howlin' Wolf o Joe Hill Louis. En aquells moments, els Estats Units eren un país racista que segregava les societats negres de les blanques. També el món de la música funcio-

nava de manera dual. Hi havia música blanca, oficial, la que se sentia en les principals emissores de ràdio i apareixia en els principals programes de varietats de la televisió. Era una música per a consum de majories, tranquil·la, gens estrident i, per descomptat, perfectament integrada en l'*establishment*. Una ullada als discos més venuts de la dècada dels cinquanta ens porta noms com els de Frank Sinatra (un dels artistes de més èxit de la dècada, amb 11 dels seus discos entre els 100 més venuts), el director d'orquestra Annunzio Mantonavi, la banda sonora de *West Side Story*, o fins i tot l'*Obertura 1812* de Txaikovski, en la versió d'Antal Dorati, que arribaria al número 3 de les llistes d'èxits i que encara avui dia està considerada una de les millors gravacions de tota la història de la música clàssica. Predominaven, doncs, les cançons melòdiques, la música clàssica, les recopilacions diverses i els discos de nadal·les.

Però a la perifèria del sistema hi havia un món que es movia i que començava a ocupar un espai cada cop més ampli. Al sud dels Estats Units la música country era preponderant entre la comunitat blanca, així com el blues ho era entre la gent de color, o el rhythm and blues s'imposava a les conurbacions industrials. Era música de negres, però que agradava cada cop més a joves blancs, que la veien més fresca i dinàmica i, sobretot, allunyada de l'encotillament de les grans orquestres, sempre netes i polides i en perfecta formació, i de la buidor i monotonia de les cançons dels grans *crooners* de la dècada com Sinatra o Bing Crosby. Eren adolescents i joves que no havien

viscut directament la Segona Guerra Mundial i que iniciaven un procés de ruptura amb la generació dels seus pares.

El mateix Elvis Presley és un bon exemple de tot això. Va néixer el 8 de gener de 1935 a Tupelo, Mississippí, en el si d'una família sense massa recursos, que hauria d'emigrar cap a la més populosa Memphis a la recerca d'oportunitats. La música sempre havia estat present a la seva vida de manera quotidiana: el country que el seu pare escoltava a la ràdio, el gospel a l'església i al cor on també cantaria, i la música blues que li acostava la gent dels barris negres.

Com per casualitat, Sam Phillips li va donar una oportunitat després d'escoltar-lo en l'enregistrament que Elvis va fer per a la seva mare, mogut per la curiositat d'una veu potent i que, tot i que es tractava d'un blanc, deixava entreveure tonalitats de color. De fet Philips creia que per fer realment alguns diners en el món de la música hauria de trobar un blanc cantés com un negre.

I també com per casualitat va aparèixer la màgia. En un descans d'un enregistrament no especialment reeixit, el juliol del 1954 Elvis va començar a improvisar i a moure's de manera accelerada. El altres músics el van seguir i Sam Phillips va continuar enregistrant l'«actuació». El resultat va ser *That's Allright, Mama*, single editat l'estiu del 1954. Acabava de néixer el rockabilly (una fusió de músiques blanques i negres que Carl Perkins definiria com blues a ritme country) i s'iniciava una nova era de repercussions desconegudes al món de la música que conver-

tiria Elvis Presley en l'indiscutible Rei del Rock. En realitat Elvis va fer pocs enregistraments per a Sun Records, tan sols una desena abans del seu fitxatge, el 1956, per una de les grans, RCA. Però va obrir les portes a uns quants joves músics que poc després esdevindrien referències indiscutibles de la història de la música: Jerry Lee Lewis, Carl Perkins... El seu va ser un èxit local, ubicat exclusivament a les zones del sud, però havia creat un cercle de gent jove que el seguia (tindria un incipient club de fans) i s'enfrontava a una societat que, encara, considerava escandalós el que cantava i com es movia a l'escenari.

La trajectòria d'Elvis va fer un tomb radical quan va aparèixer un personatge tot curiós però imprescindible per al seu esdevenidor com a ídol de masses. Un oportunista que es feia anomenar coronel Tom Parker (allò de *coronel* era un tractament purament honorífic) es converteix en el seu mànager i li aconsegueix un contracte de gravació amb una discogràfica de les grans. Per fi s'havia fet realitat el somni de Sam Phillips de «folrar-se» amb un cantant blanc amb veu i maneres de negre. Tot i que, evidentment, era més el que podia haver guanyat amb un diamant en brut com ell, que no pas el que realment va ingressar a caixa. Però en aquell moment s'iniciava el futur de dues llegendes, el Rei del Rock i la Sun Records com a casa mare del rock'n'roll.

Elvis canvia Memphis per Nashville per a l'enregistrament, a principi del 1956, del seu primer disc, *Elvis Presley*, per a RCA. En dues sessions es graven uns quants temes als quals es van afegir algunes

peces que Elvis ja havia preparat amb Sun Records. Acompanyat per un trio de músics eficaç i que es convertiria en el seu grup habitual (Scotty Moore, Bill Black i D. J. Fontana), pel disc desfilen algunes de les peces més immortals no només del mateix Elvis sinó de tota la història del rock: des de «I Got a Woman», de Ray Charles, a una eficaç versió de Little Richards, «Tutti Frutti», passant per una salvatge «Blue Suede Shoes», original de Carl Perkins, o una melosa i entenedridora «Blue Moon», pensada per arribar al cor de la gent més enllà de l'edat de l'oient. Tot plegat, 12 temes, 29 minuts de pur Rock and Roll, amb majúscules i amb tota la força que el mot suggereix, amb pinzellades precises de blues i country que marcaven una etapa definitiva en l'evolució de la música popular. La influència que havia de generar aquest primer treball d'Elvis és enorme. Generacions senceres de joves que més tard esdevindrien ídols del rock varen quedar impactats pel que sentiren en aquell disc i en els que van venir tot darrere. Paul McCartney, John Lennon, Keith Richards o Mick Jagger, per esmentar alguns noms propis, van veure sacsejada la seva vida després d'escoltar *Elvis Presley*.

Igualment impactant va ser la mateixa portada del disc, amb una foto presa en una actuació l'any 1955 per William S. Randolph, amb un Elvis contunent guitarra a la mà, de cintura per amunt, i unes lletres roses i verdes amb el nom del nou rei del rock, que va ser copiada literalment (entre molts altres) per a un dels discos més important, també, de tota la història de la música, el *London Calling* dels Clash. La por-

tada va ser atribuïda originalment al coronel Parker tot i que és dubtós que intervingués massa en la seva concepció. Més enllà de cobrar la comissió corresponent, és clar.

Amb Elvis Presley, els joves (fins i tot els molt joves) tenien un referent proper. El rock generà tota una cultura paral·lela que evolucionaria amb els anys però que ja en aquells primers moments marcava pautes de conducta rebels i trencadores amb la generació dels pares; una manera de vestir pròpia; ídols manllevats de la música però també del cinema, com el Marlon Brando vestit de cuir negre a *El salvatge* o el jove descol·locat i incomprès que era James Dean a *Rebel sense causa*. Eren joves que no van viure la segona gran guerra, que començaven a treballar i tenien un cert poder adquisitiu, i que mentalment estaven deslliurats de molts dels prejudicis socials, polítics i econòmics que encotillaven la vida dels seus pares. És aquesta generació la que havia de convertir *Elvis Presley*, que s'edità el març de 1956, en el primer disc de rock que va arribar al capdamunt de les llistes dels més venuts, territori fins llavors només ocupat per noms com el de Frank Sinatra, Harry Belafonte o les bandes sonores dels musicals de l'època, on s'hi va estar 10 setmanes i se'n van arribar a vendre 500.000 còpies.

L'èxit d'Elvis va ser esclatant, i no va estar mai deslligat de polèmica. Els seus moviments a l'escenari eren considerats obscens, fins al punt que la seva aparició en el programa de varietats musicals més important de la televisió americana, *l'Ed Sullivan Show*, va ser censurada i les càmeres el van enfocar només fins

a la cintura. Mentrestant, el Ku Klux Klan cremava els seus discos en aquellarres politicoreligiosos.

Però el fenomen ja era imparable. Elvis vendria milions de discos, tot i que el mercat gairebé no podia pair el ritme de producció que hàbilment marcava la discogràfica. *Heartbreak Hotel*, *Jailhouse Rock*, *Love Me Tender*, *Hound Dog*, van ser èxits indiscutibles i peces històriques. Els diners entraven a cabassos i n'hi havia per a tothom: per a Elvis, per a la discogràfica, per a la indústria paral·lela (cinema, ràdio, televisió, moda) i per al mateix coronel Parker, l'hàbil catalitzador de la força del Rei.

Foren poc més de dos anys viscuts amb intensitat, fins que el 1958 el govern americà cridà Elvis a incorporar-se al servei militar amb destinació a Alemanya. Era un inconvenient prou important per a tots plegats, però calia complir la llei i es va muntar un impactant dispositiu propagandístic per treure'n el màxim de rendiment. Elvis no només era un bon fill i un referent juvenil, també era un bon americà, aspecte aquest que l'havia d'obsedir fins a límits insospitats que vorejarien, amb els anys, el ridícul social, com quan es va presentar davant del president Richard Nixon amb la petició de convertir-se en agent especial de l'FBI en la lluita contra la drogoaddicció juvenil.

Però els llargs mesos de servei militar no van passar en va. Quan va tornar a la vida civil, estava a punt de començar el desembarcament de grups anglesos als Estats Units capitanejats pels Beatles i els Rolling Stones. El rei del rock va viure un procés d'enclausament a la seva finca de Graceland, envoltat pel

que es va anomenar Memphis Mafia: assessors, ajudants, amics, coneguts i saludats que vivien a costa de l'ídol i la seva inesgotable fortuna. La seva trajectòria musical va perdre definició i li costà trobar el lloc adequat. El coronel Parker centrà la carrera del seu protegit en el món del cinema, en un intent d'obrir nous «mercats». Però l'important ritme de treball que marcava fa que, inevitablement, les pel·lícules bones siguin les menys i, en canvi, sovintegin les mediocritats pensades per fer diners fàcils.

Però Elvis continuava sent el Rei. Va reprendre amb força la seva carrera a final de la dècada dels seixanta. *From Elvis in Memphis* es publicà l'any 1969, enregistrat a la ciutat dels seus orígens. Temes com «In the Ghetto» i «Suspicious Minds» recorden la dimensió del personatge. A la dècada dels setanta Elvis inicià el recorregut pels circuits musicals de Las Vegas, alhora que publicava diferents treballs amb cançons bones i dolentes, tot i que continuà sent el Rei del Rock fins a la seva mort, el 16 d'agost de 1977, consumit pels excessos de fàrmacs i els molts anys d'abusos al seu cos. A partir de llavors Elvis Presley ocupa la plaça de llegenda indiscutible del rock and roll.